

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus VI. De divisione beneficiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

hic & illud censendum est Episcopis interdicitum esse ex citatione Decreto Tridentini.

966 Quæstio est, an Episcopus beneficio simplici possit applicare fructus ex Oratoriis, vel Capellis, Ecclesiæ curatæ unitis, saltem si hæc propterea non egeant? *Re.* quod non; quia sic fructus Ecclesiæ curatæ converterentur in beneficium simplex, quod interdicitum est relato Decreto Tridentini; sic Barbosa in citat. cap. 16. Concilii num. 4. pro eadem opinione referens Garciam, Riccium, & alios, ex Decisione seu Congregatione. Not. autem i. etsi c. *avaritia* 10. hoc tempore interdicitur, ejusmodi diminutionem portionum, factam ab inferioribus Episcopo sine consensu ejus: Decretum tamen Concilii loquatur absolute, ac indefinite, sic, ut nec Episcopi hoc possint, quo fructus à beneficio separati cederent in conversionem beneficii simplicis. Not. præterea, ut in casu, quo dismembratio beneficii licita est, hæc legitime fiat, requiri justam causam; talis censetur i. si aliàs sit periculum animarum; ut si propter Ecclesiæ distantiam, & viarum difficultates, Parochiani certo tempore (verb. gr. hycmali) sine magna illam difficultate adire non possint, Salvis tantum redditibus alteri Ecclesiæ decenter necessariis, de quo c. *ad audientiam* 3. de Eccles. ædificand. Alteram consent, si in Ecclesia Parochiali abundante Episcopus Parocho constituit adiutorem, assignatâ illi portione de fructibus beneficii; sic Patormitanus in c. *Conquerente*, de Cleric. non resid. à num. 1.

967 Not. 2. dismembrationem beneficiorum fieri posse, vel ad instantiam ipsius Beneficiarii; vel ex officio ab ipso Episcopo: in primo casu non requiritur, nisi causa justa, & Consensus Episcopi, quando Ecclesia dismembranda non est Collegiata, vel Conventualis: Secus enim etiam requiritur consensus Capituli, vel Collegii ex dict. supr. in 3. autem casu debere intervenire simul istum consensum, ex cap. 1. de reb. Eccles. non alienand.

968 Not. 3. dubitari, an in eo casu in Tom. III.

tervenire debeat consensus Rectoris Ecclesiæ, cum ejus dismembratio fit ipsâ non vacante? *Resp.* quamvis hoc non pertineat ad dismembrationem, tanquam solennitas substantialis, ut colligitur ex citat. cap. 1. de reb. Eccles. non alienand in 6. & Trident. Sess. 25. de Reform. cap. 4. Quando cæteroque dismembratio, quoad reliqua legitima est; audiendum tamen, in quantum ejus interest, habere decentem sustentationem, quæ fortè diminui posset factâ dismembratione.

Dixi: Ecclesiâ non vacante; nam 969 si eâ vacante dismembratio faciendâ esset, constitui deberet Ecclesiæ Curator, seu defensor, similiter audiendus super præjudicio, quamvis, si hoc prætermissum foret, dismembratio propterea non irrita foret ex dict. cap. 2. de reb. Eccles. non alienand. in 6. ibi: *Si una Ecclesia alteri Ecclesia, seu dignitati alicui, vel præbende, per Episcopum, suo consentiente Capitulo, uniat, aut religioso loco tenetur, ex eo, quod Rector ipsius ad hoc vocatus, vel, si vacabat, defensor ei super hoc datus non extitit: nequaquam id poterit impugnari.*

ARTICULUS VI.

De divisione beneficiorum.

970 **D**ivisio fit tollendo unitatem beneficii, ex uno scilicet faciendo duo; quæstio igitur in præsens est, an Ordinarii locorum licite faciant ejusmodi beneficiorum divisiones? quæstio hæc proposita fuit in Concilio Turonensi, ut habetur cap. *Majoribus* 8. de præbend. & dignitat. ad quam responderunt Patres: *Majoribus Ecclesiæ beneficiis in sua integritate manentibus, indecorum nimis videtur, ut minorum Clericorum præbende patiuntur Sectionem; idcirco, ut sicut in magnis, ita quoque in minimis membris suis firmatam Ecclesia habeat unitatem, divisionem præbendarum, aut dignitatum permutationem fieri prohibemus.* Vide num. 977.

971 Duo sunt, quæ ex hoc textu deducuntur, tanquam prohibita i. est *permutatio dignitatum*; de quo aliàs suo loco; alterum, *sectio*, seu *divisio* Ff 2. præ-

præbendarum etiam minorum; quod tamen accipe secundum ea, quæ dicimus à num. 977. quando autem dicimus beneficiorum seu præbendarum Sectionem, sive Divisionem, esse prohibitam, intelligitur de *divisione quoad temporalitatem; sine divisione quoad jus spirituale officii*, ut colligitur ex c. *dilecto filio* 25. de præbend. ubi, cum *unicum jus spirituale*, quod vacabat, in simul duobus Canonicis datum esset, & contra hoc opponeret pars adversa, quod si duo unicum præbendam haberent, id esset contra Concilium Turonense, inhibens præbendarum Sectionem, ac in Ecclesia, quæ determinatum habet numerum præbendarum, uno duntaxat individuo jure vacante, duo insimul eligi non possunt ad illud, cum hujusmodi spirituale jus dividi, seu communicari nequeat inter eos; ejusmodi receptio duorum insimul ad idem spirituale officium, etiam interveniente autoritate Apostolica facta, dicitur non tenere, ut notatur in Rubrica.

972 Sensus igitur dict. cap. *Dilecto*, is est, quod quando præbendarum numerus est certus, vacante unâ, non possint duo insimul ad illum eligi, vel in eadem constitui, neque per Legatum Papæ, quia jus spirituale dividi non potest, nimirum officium spirituale, propter quod alicui præbenda constituitur, ut colligitur ex ipso textu ibi: *ed, quod hujusmodi spirituale jus dividi, seu communicari nequeat inter eos*; ubi Reginaldus in praxi fori poenitent. lib. 3. tract. 3. num. 250. & Garcia de benefic. part. 12. cap. 4. n. 2. ejusmodi collationem insimul duobus factam dicunt esse invalidam.

973 Controversiæ porro in hoc capite agitatæ occasionem dedit *Cellerarius*, qui præbendam, quam in Ecclesia Trecenti obtinebat, gratificari volens Archiepiscopo Rhemensi, tunc Legato Sedis Apostolicæ ad Ecclesiam Trecentem, in qua Nepoti suo præbendam concedere intendebat, cum nulla penitus vacaret, in manibus dicti Archi-Episcopi resignavit, quo facto

idem Archi-Episcopus, liberalitati ejus volens postmodum gratâ vicissitudine respondere, de Capituli Trecenti assensu, præsentem quoque Venerabili Fratre se non. Archi-Episcopo, tam præfatum nepotem suum, quam etiam *Cellerarium*, in Canonicum Trecentem instituit, & ambobus idem Capitulum, stallum in Choro, & locum in Capitulo assignavit. Quibus idem Rhemensis fructus supradictæ præbendæ tam diu dividendos communiter assignavit, donec præfatus G. integrum esset præbendale Stipendium assecutus, in eos, qui contravenire præsumerent, excommunicationis sententiâ promulgatâ.

Contra istam igitur receptionem 974 causa mota fuit, ac tandem tanquam invalida reprobata. Ubi duo adverte, 1. per *Cellerarium*, seu Cellarium, ibi intelligi eum Canonicum, qui (ut fit in quibusdam Ecclesiis Cathedralibus, teste Gonzalez hic num. 2.) penuri Ecclesiæ, asservando, & dispensando, præponitur, cuique tritici, & vini dispensatio commissa est; id, quod etiam interdum servatur in aliis Dominibus Regularium, de quo Concilium Francford. Can. 13. ibi: (*ut Cellarii in Monasteriis, avari non eligantur*: alterum est, quod ex dict. cap. colligitur, Episcopus posse licet, & honestè, nepotibus suis, & consanguineis, respectivè pauperibus (si alias sint idonei) beneficia conferre; cum dicta collatio, quam fecit Archiepiscopus nepoti suo, non fuerit reprobata, quod vacantem præbendam contulerit nepoti suo; sed, quod huic, & illi Cellario, *insimul*.

Et ita tenent Bellecius disquisit: 976 Clerical. part. 1. tit. de bonis Clericis §. 11. num. 3. Lambertin. de jure patronatu lib. 2. part. 1. quest. 8. princ. art. 12. num. 10. Menochi. de præsumpt. l. 5. præsumpt. 35. num. 9. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. in præem. §. 4. num. 47. Flamin. de resignat. lib. 9. quest. 17. num. 123. quos refert, & sequitur Barbosa de offic. & potestat. Episcop. part. 1. tit. 2. Gloss. 9. num. 30. Unde, justam esse causam in reservatione pensionis expressam per

per Episcopum (videlicet amoris) quo Franciscum, (utpotè suum ex fratre nepotem) prosequitur, tenet Rota decis. 166. num. 5. apud Farin. part. 2. recent. majorem enim charitatem, & pietatem in suos, quàm in extraneos exercere quis debet, cap. non satis. 86. dist. omni videlicet cessante fraude, & presumptione, quæ pro consanguineorum affectione stat, cap. quis quis. 12. quæst. 2. cap. in canonibus 16. quæst. 1.

Extat super hoc etiam Concilii Tridentini dispositio Sess. 25. de reformatione cap. 7. in hæc verba: *omnino verò eis interdicit, ne ex redditibus Ecclesie consanguineos, familiaresq. suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ DEI sunt, consanguineis donent, sed si pauperes sint, eis, ut pauperibus distribuant: eas autem non detrahant, nec dissipent illorum causâ, imò quàm maxime potest eos sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratrem, nepotes, propinguosque carnis affectum, unde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat, penitus deponant: his præmissis:*

S. Unicus.

An ex justa causa fieri possit ab Ordinaris divisio præbendarum?

976 **D**E hac quæstione Episcopus Vratislaviensis (ut notat Gonzalez in cap. vacante. 26. de præbend.) scripsit ad Innocentium III. quòd vacante quadam præbenda in sua Ecclesia, duas ex ea constituerit, ad illas de consensu Capituli duos Canonicos assumendo, quorum altero apud Sedem Apostolicam viam universæ carnis ingresso, præbendam; quam defunctus habuerat, quidam Clericus, Hippolytus nomine, fuit auctoritate Sedis Apostolicæ assecutus. Verùm, cum dictus Hippolytus Episcopum super integritate præbendæ, per quosdam ad Papam literas, inquietaret, & alius idem jus adversus Episcopum se habere proponeret, quid in hoc facere debeat? Episcopus per Sedem Apostolicam edoceri petiit; cui Pontifex: Quòd,

cum Turonensis statuta Concilii, sectionem inhiabant præbendarum, teneris utriusque de his, quæ vacare contigerit, integrare præbendam, nisi rationabili causâ de vacante præbenda supradicta dua fuerint constituta, ac tot sint utriusque, proventus, quòd per utramque, sit utriusque provisum in beneficio competenti.

Ex hoc Textu deducitur, quòd 977 Episcopus ex rationabili causâ possit præbendas vacantes dividere, ita, ut ex una fiant duæ, modò præbenda, quæ dividitur, habeant sufficientes redditus pro duabus præbendis, seu duobus beneficiatis congruè, ac decenter sustentandis, ut colligitur ex textu ibi: *nisi rationabili causâ, de vacante præbenda supradicta, dua fuerint constituta, ac tot sint utriusque, proventus, quòd per utramque, sit utriusque provisum in beneficio competenti;* quo limitatur cap. Majoribus, de quo num. 970. ut non procedat in hoc casu.

Difficultas est, quomodo, aut unde 978 Episcopus, si post ejusmodi divisionem appareat, redditus non sufficere pro congrua sustentatione utriusque Beneficiarii noviter instituti, possit integrare utriusque præbendam, seu complete ad sufficientiam congruæ sustentationis? tamen enim in textu dicti c. Vacante. 26. de præbend. dicatur: *teneris utriusque, de his (videlicet præbendis) quæ vacare contigerit, integrare præbendam;* videtur tamen obstare cap. Cum causam. 36. eod.

Cum enim controversia esset inter 979 Episcopum Aurelianensem, & Joannem Canonicum Sanctæ Crucis, qui exigebat præbendam sibi suam integram: Judices ad hoc à Pontifice delegati quæsierunt ex eodem, an aliam præbendam dividere deberent, ad integrandam præbendam Joannis? Respondit Pontifex, *quòd sua intentionis non existat, ut pro integritate præbendæ supradicti Canonici præbenda de novo aliqua scinderetur.*

Discordia utriusque textus apparet 980 ex eo, quòd in cap. vacante dicatur *integrationem præbendæ tali casu facendam esse ex his, quæ vacare contigerit;*

at in c. *cum causam*, dicatur, non esse faciendam per Sectionem alterius præbende de novo; unde igitur? nam duobus in simul in eadem præbenda præstare institutionem est contra c. *Dilecto*, de quo num. 973. *Dividere*, est contra Concilium Turonense, divisio inter eos bonis, ut constat ex num. 970. *dare uni sub expectatione alterius*, contra Concilium Lateranense, prout dicitur in cap. *Tua*. 20. de præbend. ibi: *Cum sæpè contingat, quòd ad unam præbendam duo Clerici propter importunitatem petentium eligantur: hos attendentes, quòd si duo unam præbendam tenerent, illud esse contra Concilium Turonense, quòd præbendarum prohibet Sectionem, & si unus illorum ipsum obtineret præbendam, sub expectatione alius, contra Lateranensis Concilii statuta remaneret, inquisitioni tuæ taliter respondemus, quòd talis electio de rigore juris penitus esse cassanda.*

981 Resp. nihilominus in tali casu, quo, post divisionem unius præbendæ in duas appareret, neutram divisionis partem sufficere præbendario novitèr instituto, integrationem esse omninò faciendam, & quidem, si divisio facta est ab Episcopo, vel Ordinario, *inconsultò*, seu indebitè, (nimirum non præmissa consideratione de sufficientia bonorum ex divisione cuilibet assignatorum) integrationem faciendam esse ab eo, *ex bonis sua mensæ attributis*, nisi contingat vacare præbendam, vel aliud beneficium abundans, ex quo citra defectum congruæ sustentationis Beneficiato remanentis, portio alteri in præbendæ integrationem assignari possit; quo casu non fieret Sectio, de qua cavetur.

ARTICULUS VII.

De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

982 PRÆTER hæc tenus dicta not. est cap. *unic* hoc temp. habeatur, esse juris explorati, quòd *Actore non probante, is, qui convenitur, etiamsi nihil præstiterit, debere absolvi; & neminem debere sine accusatione damnari, nec testes receptos sine forma iudicii super aliquo ne-*

gotio, alteri præjudicium generare: primum tamen intelligi cum limitatione, nisi contra eum stet præsumptio, ratione cujus onus probandi transferatur in ipsum, qualiter id contingit in casu hujus c. ubi contra Archi-Episcopum Mediolanensem variæ stabant præsumptiones de beneficio non Canonice collato; & ideo ad certa puncta respondere coactus est; secundum etiam intelligendum nisi *notorietas facti stet loco accusantis*, ut diximus lib. 5. tit. 5. Deinde, ut non excludat alias vias procedendi per inquisitionem; vel denunciationem.

Not. 2. *occultam* beneficii collationem non quidem esse irritam; cum id nullo jure reperitur expressum (præter eam, quæ fit electionibus juxta formam cap. *Quia propter*. 42. de Elect. ibi enim *electio, & electum debet publicari*) esse tamen suspectam, tanquam non canonicè factam, ut not. Gloss. in dict. c. *unic. vide occulta*; illud enim, *quòd clam, & secretò fit, suspectum est*, ut per Tiraq. de retract. tit. 2. in præfat. num. 13. & fraus præsumitur in his, quæ clandestinè, & secretè fiunt.

Not. 3. Collatorem beneficii non posse cum Collatorio pacisci de fructibus, vel eorum aliquà parte relinquendis Collatori; sic enim pactum istud foret simoniacum; quamvis sine pacto, alio titulo (verbi gratia, ad solvendum æs alienum pro suæ Ecclesiæ commodo, ac utilitate contractum) possit id ad tempus (necessitatis nimirum exigentis) eos, vel eorum partem reservare juxta dicta à num. 910. dixi *pro utilitate suæ Ecclesiæ*; nam unire, vel applicare suæ mensæ, vel Capitulo etiam ad tempus, jure ordinario non licet Episcopis, vel Ordinariis beneficiorum Collatoribus, arg. Clem. 2. de rebus Eccles. non alienand. juxta Gloss. V. *Mensa*.

Not. 4. quamvis *pensionis Ecclesiæ* sive in multis cum beneficiis, & portionibus convenient; in re tamen, & propriè loquendo, non esse beneficia Ecclesiastica; hæc enim in se sunt perpetua, etiam in habente: illæ verò extin-